

Hvordan læser jeg eksistentiaalistisk?

De fire eksistentialer

Karakterisér med udgangspunkt i tekstens jeg eller hovedpersoner, hvordan fire eksistentialer kommer til udtryk i forhold til hinanden (modellen er udviklet frit efter model af litteraturforskeren Jørn Vosmar):

- **Jeg:** Hvilken situation er jeg'et i? Hvad er der sket? Hvad skal der ske? Er der flere jeg'er/stemmer repræsenteret i udsigelsesstrukturen? (det er ofte tilfældet med den postmoderne eksistentialisme fra og med 1980'erne)
- **Rum:** Hvordan oplever og sanser jeg'et det omgivende rum? Hvad repræsenterer rummet for jeg'et? Er rummet et særligt sted? Har det en særlig symbolværdi? Tænker jeg'et rummet i vertikale bevægelser (fx menneske over for Gud eller det ophøjede) eller i horisontale bevægelser (fx jeg'et over for den anden)
- **Tid:** Hvilken tid står jeg'et i? Hvor er jeg'et i sit liv? Hvordan oplever jeg'et sammenhængen mellem den kronologiske tid (den objektive tid, urets tid) og tidens fylde (den subjektive tid?) Er der flere tider repræsenteret i tekstens komposition? (fx samspillet mellem fortælle tid og fortalt tid)? Hvad repræsenterer de forskellige tider i tekstens struktur?
- **Omverden:** Hvordan oplever jeg'et sit forhold til omverdenen? Er jeg'et fremmedgjort og ufri eller i balance og fri over for omverdenen? Hvilken modstand oplever jeg'et fra personer i sin omverden?

Jeg	Rum
Tid	Omverden

Hvordan fremstilles sammenhængen af de fire eksistentialer?

Karakteristikken af de fire eksistentialer kan kobles med en af følgende analysemetoder, der nærlæser teksten:

- *Nykritisk analyse* af forholdet mellem indhold (handling og tema) og formelle træk (de genremæssige virkemidler). Er forbindelsen mellem indhold og form kendetegnet af sammenhæng, eller er det et misforhold? Er der fx absurde træk? Hvad siger tendensen om tilværelsesopfattelsen?
- *Stilistisk analyse* af troper/billedsprog (fx symbol, allegori, metafor, sammenligning). Hvilke stilistiske træk er fremherskende, og hvilken betydning får det for fremstillingen af tilværelsesopfattelsen i teksten?

Tematik:

Udled bærende modsætningspar, motiv, tema og udsigelse. Hvilket alment syn på menneskets situation gives der udtryk for?

Fra: "Med Tiden – en litteraturhistorisk arbejdsbog" (Gyldendal, 2012)